

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

UPA2024/54

24.10.2024

Pipaluk Lynge

Inatsisissatut siunnersuutiniq suliaqartarneq pillugu malitassiat atuuttut allanngortinneqarnissaat pillugu Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartunut aalajangiiffigisassatut siunnersuut, taamaalilluni inatsisissatut siunnersuutip nassuiaataani, nunat tamat akornanni pisussaaffinnut nunat tamat akornanni Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat malitassaanni pisussaaffinnut tunngatillugu inatsisissatut siunnersuummi nassuiaasiortoqartassalluni, tassani immikkut inuit pisinanatitaaffiinit aamma nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffiinit tunngatillugu. Naalakkersuisut suleriaasiat nutaaq ulloq 1. januar 2025 atuutilissaaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Mariane Paviasen, Inuit Ataqatigiit)

Oqaaseqaat:

Inuit Ataqatigiinni assigiingissuseq nukittut isigaarput. Kikkulluunniit inuiaqatigiit akornanni inissaqarput. Inuttut ataasiakkaatut piginnaasagut assigiingitsut tamarmik atorfissaqarput.

Inuit Ataqatigiinni isumaqarpugut kinaluunniit immikkoortitaanani; suaassusaa apeqqutaatinnagu, suminngaanneernersoq, suaassuseqatiminoortuuppat, qanoq oqaaseqarnerisooq apeqqutaatinnagit inuusariaqartoq inuusinnaatitaasorlu, naligiimmik pineqarsinnaatitaasoq, pisinnaatitaarfeqartorlu ilisimaqqissaarlugulu ataqqivarput.

Inoorlaajuguit, 18it inorlugit ukioqaruit, 25nik ukioqaruit, utoqqalinersiuteqaruit, peqqikkuit, innarluuteqaruilluunniit pisinnaatitaaffeqarputit illersorneqarnissannut.

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

Meeqqat pisinnaatitaaffii, inuit pisinnaatitaaffii, nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffii: tamarmik imminnut atassuteqarput, ataasiinnarluunniit immikkuunngilaq, ataasiinnarlu innarlerneqarpat, tamarmik pisinnaatitaaffiit inummik meeqqamilluunniit illersuisussaataapput.

Nunasiaataasimasup iperagaanissaa Inuit Ataqatigiinniit takorloorparput pisinnaatitaaffiit sugaluarnersut atorlugit illersuutigalugit, kikkut tamarmik inissaqartillugit tikilluaqqullugillu anguniagassaasoq, sulissutigiuartariaqartorlu.

Oqartussaaqataaneq inuttullu inuiaqatigiinni akuerineqarluni inissaqartinneqarlunilu inuusissaq imaaliallaannaq takkunneq ajorpoq. Sulissutigineqartuartaqarpoq.

Aamma innuttaasut akornanni pisinnaatitaaffinnik ilisimasaqarnissaq qaammarsaavigineqarnissaatalu pisariaqassusaa uani eqqaanngitsoorusunngilara. Naqinnerit kisitsisillu alanngaarsinnaaneratuulli, inuit, meeqqat, nunap inoqqaavisalu pisinnaatitaaffii alanngaarneqarsinnaasariaqarput.

Nunarsuarmi arnat qinersisinnaatitaanerata qinigassanngortinneqarsinnaanerallu, oqartussaaqataanerup eqqunnerata kingunerani puaannarsimavoq, aamma nunatsinni. Arnat pisinnaatitaaffii suli nunarsuarmi nunat ilaanni atuutinngillat, niviarsiaqqallu atuarsinnaatitaanerata killeqartitaalluni, aali 2024mi.

Nunatsinni qujanartumik Nunat Peqatigiit isumaqatigiissutaat arlaqartut akuerinikuuagut;

- Ammip qalipaataa tunngavigalugu assigiinngisitsinerit sulluunniit atorunnaarsinneqarnissaannik Nunat Peqatigiit isumaqatigiissutaat.

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

- Naalliutsitsisarnerit akiorniarlugit allatigullu inuppalaanngitsumik amiilaarnartumik nikanarsaasarneq imaluunniit pillaasarneq akiorniarlugit Nunat Peqatigiit isumaqatigiissutaat.
- Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Nunat Peqatigiit isumaqatigiissutaat
- Inuit Innarluutilik pisinnaatitaaffii pillugit Nunat Peqatigiit isumaqatigiissutaat
- Arnanik assigiinngisitsisarnerit suulluunniit atorunnaarsinniarlugit Nunat Peqatigiit isumaqatigiissutaat.

Aali ilaannai. Isumaqatigiissut kingulleq nunatsinnut eqqussarput tassaavoq: Istanbulkonventionen – Arnanut nakuusertarneq angerlarsimaffinnilu nakuusertarneq pitsaaliorniarlugit akiorniarlugillu Europarådip isumaqatigiissutaa. Suliassaqarpugut.

Nunatsinni pisinnaatitaaffiit akuerisagut timalertariaqarpagut, ulluinnarni immitsinnut oqaluuttariaatsitsinni, peqatigiinnitsinni suleqatigiinnitsinnilu. Meeqqatsinnut maligassiuisuuvugut, ullutsinnilu ukiorpassuannngortuni, meeqqat akornanni qingasaarunneq atugaavallaalersimasoq ersarippoq. Inersimasut akornatsinni ataqpeqatigiilluta, aamma oqaluuttariaatsitsinni, inuugutta, meerartatta malissavaatigut.

Pisinnaatitaaffiit iikkami kusassaatitut nivingasussaangillat, timalertariaqarpulli. Tamanna ilaatigut qaammarsaanikkut pisarpoq, nalunngilaralu Inuit Pisinnaatitaaffii Pillugit Siunnersuisoqatigiit suliarigaat.

Namineerlunga meeqqat pisinnaatitaaffii ilisimaneqanngippallaarnerat pissutigalugu nunatsinni angalalluni, Qaanaamiit Nanortalimmut, Sisimiuniit Tasiilamut angalanikuuvunga, ulluinnarnilu eqqaamanissaat pingaartillugit. Aamma inuit pisinnaatitaaffii. Kinaassuserput tunngavisorujussuummat,

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

tamatta inissaqartinneqarnissarput akuerineqarnissarpullu ulluinnarni pingaaruteqartorujussuuvoq.

Taamaattumik pisinnaatitaaffiit allattorsimaannaratik alanngaarlugit, ulluinnarni ataqqillugit inuusinnaatitaagaluarpugut, qularinngilarali ilaqartugut ulluinnarni malersorneqartut, allatut pineqartut, kinaassusertik piinnarlugu.

Kisiannili pissutsit imaassimmata, inatsisit peqqussutit naqissusiinerillu imak ittut allaat pisariaqartippavut, tamatta inissaqartitaalluta, tikilluaqqusaalluta toqqissisimallutalu inooqataasinnaaqulluta.

Uani aaliangiiffigisassami siunertarineqartoq iluatsissappat,

Naalakkersuisut suleriaasianni pisinnaatitaaffiit eqqumaffigineqarnissaat eqqunneqassaaq, tamassumalu eqqutissuaa isertuaatsumik suleriaaseqalerneq, kingunerissavaalu nunanik allanik suleqateqarsinnaanitsinnut iluaqut, nunammi allat suleqatimi naleqartitaat isiginiartarmassuk.

Naalakkersuisut suleriaatsiminni tusarniaanerni pisinnaatitaaffitsinnut oqaaseqartartut ilanngunneqartalissapput, aaliangiitinnatik ilisimassavaat pisinnaatitaaffiit suut kalluarneqarnersut, tamannalu pitsaasuvoq.

Taamaattumik una aaliangiiffissaq nunatsinni sakkortuumik oqariartuuteqarneruvoq, kinaluunniit arnaappat, angutaappat, tuluttut oqaluppat, innarluuteqarpat, suaassuseqatiminoortuuppat, uannit ilinniillu allaanerugaluarpat, pisinnaatitaaffeqarneranik naqissusiimmat, Inuit Ataqatigiinniit tapersingarlugu oqaatigissavarput.

Inatsisinut ataatsimiititaliamut ingerlateqqinneqarnissaa inassutigaarput.